

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:

На місяць . — м. 50 ф.
„ 3 місяці 1 „ 50 ф.

(Ціна 1 црн. в таб. 5 ф.)

Часопись полонених Українців у Вецлярі.

ВІХОДИТЬ ЩО ТИЖНЯ В СУБОТУ.

ВИДАЄ „ВИДАВНИЧЕ ТОВАРИСТВО ІМЕНІ Б. ГРИНЧЕНКА“.

АДРЕСА:

Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
— in Wetzlar. —

Ч. 27. (166).

Субота, 26. травня 1918.

Рік IV.

Події на Україні.

Дебата у Головному Відділі Райхстагу.

(Закінчення).

Посол Гаазе (з поступової партії). Впадає в очі те, що ратифікація (потвердження) мирового договору з Україною ще досі неполаджена. Не можна отже жалувати ся, що Україна не сповнила своїх зобов'язань, як довго вони через відсутність ратифікації не об'являють. Військо готує нам небезпеку позбавити нас в будучині можливостей, які воно само добуло оружжям. Здається добрі військові люди є завжди лхкими політиками, бо вони мають вахал зломити оцір силою і вони привичайні розв'язувати тільки завдання теперішності, а не завдання будучини. В політичних питаннях повинно військо підлягати політичній управі. Так не йде, щоби кожний мав свою власну політику. Східне питання творить одноцілну, незвичайно важну проблему (питання). Але яку ціл поставила собі властиво політична управа? Належить поступати після триаких провідних ліній одноцілно. Чому приказ в справі засві ланів генерала фон-Айхгорна проголошено населенню, коли він звертав ся тільки до військових підласних. Річево є цей приказ без ціла і не може осягнути своєї ціли, хіба осягне він як раз спроти. Чи поступованне проти Ради обговорено наперед з місцевим командантом, чи полишено його самоволі? Тамошньому правительству ми відняли частину поваги, як буюшому так і теперішньому. Зв'язок цілого поступовання з установленням нового правительства є безсумнівний. Це дивно, що ми поперед не могли довідати ся нічого про заговор на нас, щойно тільки від арештування Доброго. Такі справи треба було лишити місцевому правительству. Проти полевих судів повстають найбільші сумніви. Салдати вже допоможуть собі самі. Тому не повинні ми полевими судами стягати на себе цілу ненависть населення на Україні.

Як вікніці повстало нове правительство? Через випадковий зїзд селянського конгресу? Очевидно ми спіділлали на користь великих власників і капіталістичних кругів. Звертає увагу зміст прокламації нового гетьмана про земельну власність. Ми не віримо, щоби селяне були обурені виваленням великої посілости. Нічого не можна дати також на задоволення гетьмана про його приязнь до Німеччини. Нове міністерство великоруське, і це є незрозуміле, що члени міністерства пропонували нам свої услуги, а ще менше зрозуміле, що Німеччина їх вибрав. Поможіть тому правительству скріпяти ся, то промостимо дорогу до сконсолідованія (зединення) Росії. Як що ми сьогодні не хочемо, то мусимо провадити иншу політику, як досі ми вели в пограничних державах.

Посол Страдеман (з національних лібералів): Приказ засві ланів мав бути оголошений і в румунській мові. Мировий договір з Україною повітали ми з радістю, тим більше пожаліємо з новими подіями, які насувають нам цілу східну проблему. Ми мали намір підприти самостійницькі стремління крайніх народів, щоби ослабити Росію. Наша політика на Україні працює в противнім напрямі. Господарські причини, себто питання виживлення для осередніх держав є рїшучо найважливіша для внутрішньої і знішно-політичних відносин. Тому треба підприти військовими силами слабе правительство. Тому не може нам бути байдужа земельна політика, яка нас не обходить в нормальних відносинах. Ми мусили собі запевнити довіз збіжжя навіть з тою небезпекою, що повалиться ся правительство. Поступовання проти Ради, способу арештування (укр. правительства) не можем ми одобрити, і воно довго буде грати ролю проти нас. Військові полководці не мали ніякого інтересу виступати з насильством і розтрачувати свої сили.

Нове правительство на Україні утворило ся за співучастю Німеччини. Це є зовсім зрозуміле і неоспориме. Російська буржуазія, давніца підпора імперіалізму, бореть ся тепер за своє посідання і тому змінила свій настрій проти Німеччини. Вона хоче тепер радше обезпечення від Німеччини, як небезпеку анархії. У війні не дасть ся все обійти веденням короткочасної політики. Проблема виживлення є така пекуча, що все инше мусить уступити. Льоальне переведенне означеного договору є самозрозуміле. Україна мусить вдоволити ся, що наші товари до обміну будуть доставляти ся час від часу.

Граф Вестгарн (з консервативної партії) жалував, що зобов'язання України тривають тільки до 31. липня, що до питання форми правління України, то обходить вона тільки оскільки вона доторкає інтересів Німеччини. Як гетьман хоче йти з Росією, то немає ніякої підстави йому противити ся.

Носке (соціаліст) не вдовляєт ся заявою віце-канцлера в справі одозвідности військової і політичної влади. Для східної політики мусить бути важне речення: „Ein Mann ein Wort“, то є слово свято додержати! З початку пляновано розумні способи на Україні, зараз виконує власть військовоє слово. Може тим способом дістанеть ся більше збіжжя, але тим сьєг ся тьма ненависті. За пожалування гідні події на Україні є відповідальний військовий начальний командант. Вороже становиде українських селян є зрозуміле.

Підсекретар ф.-Врауе: Не було ніякого вимушення у внутрішній українській відносині через наші поради в земельній справі. Наш відділ нараджував ся в найтіснішій згоді з українськими представниками. Обійник нового гетьмана виходить з погляду, що так далі не може бути, як було досі. Ніяко-

го впливу на се не маємо ми і не можемо мати. Вилоненне збіжжя від українських селян йде тяжко. Та відносини не всюди однакові. В поодиноких випадках удаєт ся купити збіжжя. А впрочім, коли наших селян примушует ся доставляти збіжжя, то не можна не розуміти, чому і на Україні не належить примусити сповнити обіцяні договором зобов'язання. Ми стараємо ся йти на стрічу потребам українських селян товарообміном. Се є зовсім виключене тільки через купців купувати збіжжя. Коли говорять ся, що ми добуваєм від України воєнне відшкодованне, то високі ціни, які ми мусим платити, викаають як раз противну річ. Фрейгерф Рехенберг (з партії центра). Обійник в справі засві ланів мїг тільки звівчити наш успіх. Треба припускати, що фельдмаршал не знав його точно.

Історія з новим гетьманом є дивовижна. Члени нового кабінету своїм образованием і своєю дотеперішньою діяльністю стоять ближче до інтересів Великоросії і зовсім далекі до української селянської Республіки своїми всіми поглядами. Соціал-революціонерів всіх уважати соціалістами—є похибка. Як можна подумати, що нове правительство може працювати, коли воно не має ніяких корінїв серед селянської людности? Тїла, утворені для торговельного руху з Україною, невідповідно зложені. Чи відповідають наші доставлені товари скількості збіжжя, якого ми домагаєм ся від України? Доставлене вугле не входить в рахубу, бо селянин, який має доставляти збіжжя, не потрібне вугля. Перервані переговори поміж Україною й Великоросією мусять назад відновити ся. З Білорусью маєт ся справа подібна як з Україною.

Фон-Грезе (консерватист), домагаєт ся ясної політики, жалувє промахів, які случили ся на Україні.

Поляк Трапичинський домагаєт ся, щоби признана власність була відбудована і завітусе, коли вернуть ся на Литві вигнані поміщики.

Страдеман, національний ліберал, говорить, що українські політичні відносини не можна мірити міркою, яку прикладаєт ся до старих культурних країв. Гаазе, незалежний соціаліст, радить направити помилку тим, що Німеччина відтягне негайно свої війська з України.

Вікніці забрав слово в справі політики на східних областях знов віцеканцлер Шаєр і сказав про Україну між иншим таке: Про Польщу не можуть рішати виключно Німеччина і Поляки, тут має ще де-яке слово Австро-Угорщина. Подібна справа з Україною. Мусимо пождати, поки буде під рукою дійсний матеріал. Яке роздраженне повстало через обійника генерала ф.-Айхгорна в справі засві ланів, як його в сфальшованім тексті оповіщено, і хто ним з нас буде перечити, що треба було безумовно натиску з нашого боку на правительство і населення на Ук-

раїні, щоби ми дістали запевнене нам договором збіжжя? В прочім мене дивує, що в справі переведення способів на Україні не звернено до генерала Гренера, мужа довірря райхстагу, який мав давніше довірря. Він є людина, якого треба поставити на тім становищі, щоби при допоміж його спосібности виступати і зносити ся з людністю та вести переговори. Що доторкаєт ся доставки збіжжя, прилучаю ся й я до погляду посла Штреземана, який сказав учора: Для нас є питання, чи доставка збіжжя буде переведена порядочно і після договору—практично багато важніше, як питання, хто є правним володарем на Україні. Що до зміни правительства на Україні, то не можна допевнити ся, чи П належить уважати нещастем. Подумайте про відносини на Україні в останніх тижнях, які сумні політичні й господарські відносини панували там і яка непевність. Правительство було безрадне супроти тих голосних злиднів. Так як зараз відносини на Україні стоять, то не можна обійти ся без військової управи.

З Української Республіки.

Програма гетьмана.

„Кіевская Мысль“ оголошує заяву нового правительства, в якій воно звертаєт ся проти поголосок, що воно упровадило наново самодержавіє, оперло ся на поміщиках і капіталістах, веде реакційну, протіукраїнську політику. В цій заяві говорить ся:

Стремління гетьмана не тягне руку до самодержавія. Завданням гетьмана є здійснення ідеї незалежної, вільної України в історично-національній - українській формі. Правительство буде переводити, обмінюючи всякого насильства і нечайних (наглих) змін, з певністю думку дальшого і всестороннього розвитку української національної культури, обезпечення прав української мови в школі і в державних та суспільних організаціях і утвердження всіх форм української державности. Рівночасно признає правительство права всіх національностей, що живуть на території України, має повну пошану до їхньої культури і не піде на шлях ніяких способів утиску й нетерпимости проти якоїсь частини горожан.

Головним завданням правительства, яке має прихвату тимчасовости, полягає в тім, щоби укріпити на Україні державний порядок і довести в умовах цілковитого спокою і правдивої свободи край аж до хвилі скликання народнього представництва (парламенту), який обв'явить правдиву, ніяким утиском з якої-небудь сторони нескривлену волю державної будівлі України. Виробленне

